

**Antoni SAUMELL
SOLER, Ramon
ARNABAT MATA,
Jordi ROMEU
ROVIRA**
**Estació de Viticultura i
Enologia de Vilafranca
del Penedès 1903-2003.
Cent anys d'història**

*Barcelona: Generalitat
de Catalunya. Institut Català de la Vinya
i el Vi, 2003, 424 p.*

Una entitat d'investigació i de servei

El llibre, escrit per tres investigadors penedesencs, és un compendi de les principals vicissituds que ha viscut un organisme forjat per ajudar el sector del vi, des del començament del segle XX fins a l'actualitat més propera. Aquesta amplitud cronològica és precisament una de les qualitats del llibre, que no es limita a analitzar el passat sinó que aporta reflexions de present i insinuacions de futur a un sector caracteritzat per fluctuar per oscil·lacions de preus i de mercat, a causa, gairebé sempre, del fet de tenir escassos referents del demà. Tot i que no és el primer llibre de tema agrarista que s'endinsa en la perspectiva de futur, la circumstància de plantejar-ho prefigura una implicació dels autors, una connexió entre la investigació i la vivència, aspectes que són d'agrair. El volum s'estructura en tres parts, cadascuna escrita per un signant. La primera, escrita per Antoni Saumell, abasta fins al període de la Guerra Civil i presenta, en paraules dels autors, una «erudició àmplia», atès que prové d'un antic treball universitari recuperat. La part corresponent al període del franquisme i la Transició, obra de Ramon Arnabat, i la que presenta des dels anys vuitanta del segle passat fins als nostres dies, signada per Jordi Romeu, són escrites per a l'ocasió. Convenim, però, que tot i això les parts estan encaixades en un tot harmònic, com queda demostrat pel bon aparell bibliogràfic i de recerca amb què es basteix la investigació de cadascun dels treballs. El llibre, curiosament presentat, retrata, en síntesi, allò que va ser i és un organisme al servei d'una causa: l'estudi del vi i de tot allò que comporta en totes les seves múltiples facetes, des de la feina de plantació de la vinya fins a la distribució i venda del preuat líquid.

La part escrita pel malaguanyat Antoni Saumell examina què va representar l'Estació de Viticultura i Enologia de Vilafranca del Penedès fins al període de guerra, una

etapa en què el director Cristòfor Mestre va esdevenir-ne l'ànima. És un apartat riquíssim de reflexions i matissos que mostra el paper de l'Estació en l'embat per intentar modernitzar la viticultura catalana que promouien els grups socials del catalanisme conservador, tant des d'organismes públics com des d'entitats agràries. L'Estació, en aquest període, va oferir sobretot formació i servei tècnic. En la seva acció s'observa que van ser els grans propietaris productors, els criadors i els comerciants de vins els beneficiaris de l'empenta de l'Estació, mentre que els petits propietaris i els parcers restaven bastant allunyats de les possibilitats de millorament. Saumell remarca també el paper de l'Estació de Vilafranca en la lluita contra el frau del vins, aspecte que la va portar a ser un referent estatal i internacional. Seria igualment significativa la marxa desdibuixada de l'organisme durant la dictadura de Primo de Rivera, amb un intent de desmantellar l'Estació, i la de l'època de la República, culminació d'un declivi empenedor, per tal com se sabia el que tothom pensava i com actuava.

La part escrita per Ramon Arnabat se centra en el període franquista, que divideix en dos grans blocs: fins al 1960, i fins al tortuós camí de la Transició. En la primera part destaca qüestions com la pèrdua d'empenta de l'Estació, la minva del procés formatiu dels pagesos i l'escassa presència en congressos internacionals. Significativa i perspicaç és l'anàlisi del personal i la seva adscripció ideològica. En la segona part es presenta una Estació més oberta de mires, amb una participació més lligada al territori i amb visió de futur, com es demostrà amb la creació de la Denominació d'Origen Penedès o amb l'ajut a les exportacions de cava.

El tercer bloc, obra de Jordi Romeu, s'endinsa en un diagnòstic de la vitivinicultura catalana de l'any 1979, basat de diversos paràmetres com l'edat dels pagesos, la superfície de les explotacions i la forma de treball i contractual, entre altres, sense descuidar el paper del sindicalisme de la Unió de Pagesos, com a eix vertebrador per una dignitat malmesa. Així mateix presenta els papers diferenciats però alhora aglutinadors de l'INCAVI, de la Cooperativa Vinícola del Penedès, de la represa d'una investigació d'alt nivell, dels canvis tecnològics, de l'expansió comercial i de la forma maldestra com es compra el raïm, insinuant el paper que li tocarà fer a l'Estació en el futur.

El llibre, d'alt nivell, és del tot recomanable. Hi queda reflectit el referent científic de l'Estació, en la perspectiva de què va significar com organisme abocat a millorar l'estructura productiva i la comercialització. I també presenta visions raonades per una política vinícola en la qual no s'haurien de produir errors que enterbolissin un panorama poc definit, malgrat que pot ser prometedor.

Antoni Gavalda

Universitat Rovira i Virgili